

Vypínání webů a stíhání autorů. Vláda chystá akční plán proti dezinformacím

- CZ24 News | 30. prosince 2022

ČESKO: Vláda si nechala připravit akční plán pro boj s dezinformacemi. Strategie, jejíž připravovaná podoba okamžitě vzbudila rozruch kvůli obavám o svobodu slova, počítá třeba s tím, že by policie mohla nově trestně stíhat šíření dezinformací jako trestný čin. Není přitom jasné, co vše by mohlo být za dezinformaci v budoucnu považováno. Součástí návrhu připraveného expertní skupinou vedenou vládním zmocněncem pro dezinformace Michalem Klímou, s nímž deník Echo24 o plánu hovořil, je také doporučení dotovat „nezávislá média“ a neziskové organizace desítkami milionů korun ročně ze státního rozpočtu. Naopak média šířící dezinformace by měla být za vládou definovaných podmínek odříznuta od příjmů z reklamy od státních institucí, nebo dokonce vypínána. Vedle strategie vlády Petra Fialy vzniká i nařízení Evropské komise, které má rovněž regulovat fungování médií.

„Akční plán pro čelení dezinformacím“, jak se dokument nazývá, je série opatření, které vládě navrhuje v roce 2023 připravit členové Klímovy expertní skupiny na Úřadu vlády. Zahrnuje například doporučení zakotvit do legislativy trestný čin šíření dezinformací. Podle autorů plánu má vzniknout také zákon, který stanoví, za jakých okolností mohou být vypnuty takzvané dezinformační webové stránky.

Podle návrhu zákona, který má redakce k dispozici, má být omezeno šíření dezinformací, které jsou definovány jako „online obsah ohrožující svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy nebo vnitřní pořádek a bezpečnost ČR“. Vládní experti také doporučují podporovat 50 milionů korun ročně neziskové organizace, které se zabývají dezinformacemi, a 100 milionů korun ročně odvádět ze státního rozpočtu ke spřáteleným médiím, které státu v boji s dezinformacemi pomohou.

Profesor Jiráček: Definice dezinformací je naprosto orwellovská

Mediální teoretik, profesor Jan Jiráček varuje před nástrojem možného cenzurování názoru a ohrožením principu svobody projevu. Podle něj sice může nastat politicko-strategická situace, která si vynutí omezení svobody projevu, čemuž nahrává i válečná situace. Tehdy je ale potřeba jasně říci, že jde o oslabení svobody projevu a opatření bude platné pouze na určitou dobu.

„Definice dezinformací je naprosto orwellovská, protože dovoluje jakýkoli nehodící se obsah prohlásit za dezinformaci, a to včetně názoru, což je na tom nejnebezpečnější. Pod rouškou čištění veřejného prostoru od záměrně lživých zpráv, což je definice dezinformace, se k nám dostává nástroj možného cenzurování názoru, a jinak se to říct nedá. Stačí, aby někdo usoudil, že informace může způsobit ohrožení demokratických principů – a už to bude dezinformace. Domnívám se, že jde o mimořádně nebezpečnou situaci a považuji to za přímé ohrožení principu svobody projevu,“ říká Jiráček, který působí jako vedoucí katedry mediálních studií na Metropolitní univerzitě Praha.

Ani navrhovaný mechanismus, kdy mají být dotována vybraná média a neziskové organizace, podle Jiráčka není šťastný: „Klíčové je tam slovo ‚nezávislá média‘. A je potřeba jasně říct, že jakmile nějaké médium nebo nezisková organizace přijme tímto způsobem peníze od státu, tak je jí přáno, ale přestává být nezávislá. Navíc myslím, že slovo ‚nezávislá‘ je farizejsky zástupné pro loajální média a neziskovky.“

Konečné slovo bude mít vláda, říká Klíma

Podle jednoho z autorů plánu a vládního zmocněnce pro oblast médií a dezinformací Michala Klímy je kritika akčního plánu neoprávněná. Dezinformace by podle něj mohla být obdobným trestným činem jako například poplašná zpráva.

„Podle mého názoru je to trošku bouře ve sklenici vody, nebo minimálně předčasná. Je to proces, který trval několik let a začal za minulé vlády, kdy vznikl na ministerstvu vnitra odbor proti hybridním hrozbám a terorismu a vznikly různé dokumenty, které se zabývaly hybridními hrozbami, dezinformacemi a plynuly z nich různé úkoly. Na jaře ministerstvo vnitra zpracovalo dokument o tom, jak je ČR připravena čelit dezinformačním vlnám, to znamená cíleným dezinformacím, které mají měnit myšlení obyvatelstva ve vztahu k státnímu zřízení a tak dále. Tím se nemyslí to, že někdo tvrdí, že je Země placatá a podobně, ale jde v podstatě o dezinformace šířené z Ruska nebo z Číny. A na základě toho vzniká materiál, který říká, jakým způsobem tomu čelit. Ale jde o to, že to jsou materiály, které vznikají pro potřeby vlády a vláda musí říct, jestli to takto chce, nebo nechce. Proto si myslím, že je předčasné z toho vyvozovat nějaké závěry,“ tvrdí Klíma.

„Je tady poptávka i z odborné komunity. Jistě si vzpomenete třeba na to, když došlo po vypuknutí války na Ukrajině k vypnutí těch dezinformačních webů. Všichni říkali, že na to neexistuje legislativa. Je to o tom, aby se vyjasnilo, co se může, nebo nemůže stát,“ dodává

Kdo bude národním koordinátorem?

Ve chvíli, kdy takzvaný akční plán unikl na veřejnost skrze článek [Deníku N](#), který upozornil, že expertní skupina pod vedením Klímy předala vládě finální verzi plánu, se od něj vláda přes mluvčího Václava Smolku distancovala s tím, že jde pouze o pracovní návrh.

Do médií unikla pracovní verze strategie pro boj proti dezinfo, která nebyla projednána vládou. Stávající verzi nelze považovat za definitivní, je před námi ještě řada jednání a připomínkových řízení.

— Václav Smolka (@_smolka_v) [December 28, 2022](#)

Smolka redakci deníku Echo24 řekl, že ČR zatím na rozdíl od jiných západních států nemá žádnou strategii, jak se bránit dezinformacím a hybridním hrozbám. „Obzvlášť v momentu, kdy Rusko vede agresivní válku proti Ukrajině a dezinformace jsou jedním z nástrojů, jak v Evropě posouvat veřejné mínění více na stranu Ruska.“ Vláda podle něj chce přistupovat odpovědně k veřejnému prostoru, aniž by se dotkla práva na svobodný přístup k informacím a práva na svobodu projevu.

Strategie počítá také se vznikem pozice národního koordinátora proti dezinformacím. O tom, zda se jím stane právě současný vládní zmocněnec Michal Klíma, musí podle Smolky teprve vláda rozhodnout.

Rakušan: Musíme zjistit, jestli to nezpůsobí ještě větší škody

Ministr vnitra Vít Rakušan (STAN) v odpovědi na dotaz redakce napsal, že „válka vedená cizí mocností pomocí lží, dezinformací a manipulací, jejímž cílem je chaos na straně napadeného, nutně zaslouží pozornost“. „Kdybychom nebrali takové zbraně, jakou je propaganda, v úvahu, bylo by to stejné, jako nechat dopadat bomby na naše území bez reakce,“ dodal.

Veřejná debata o úpravě zákona v souvislosti s dezinformacemi podle Rakušana teprve začíná. „Musíme najít odpověď na množství otázek, například jak neohrožit svobodu slova v mírové době možným zneužitím pravidel, která by jinak platila jen v době nepřátelského napadení. Jaká je cena za obranu svobody slova, když je samotná tato svoboda zneužívána proti ní samotné? Jestli to nepřinese ještě větší škody a za jakých pravidel. To jsou legitimní otázky a je možné, že odpověď na ně nebude jednoduchá. Současně nemůžeme připustit stav, ve kterém je státní moc liknavá k projevům nepřátelství vůči státu a společnosti. Například financování dezinformačních zdrojů samotným státem prostřednictvím placené inzerce státních institucí je nepřijatelné. Stejně tak je nutné, aby vůči šíření nenávisti a násilí postupovaly státní instituce s větší mírou pozornosti.“

Intenzivnější debata o postavení šíření nepravdivých informací mimo zákon se na vládě vede od minulého roku. Kabinet Petra Fialy (ODS) však dlouho neměl jasný plán, jak k případnému omezení dezinformací přistupovat. Podle některých kritiků úpravy z řad zástupců médií i politiků je ale současná legislativa, které už dnes umožňuje potírat šíření rasismu nebo nacismu, dostatečná.

Fialova vláda chystá bezprecedentní zásah do svobody projevu, na špinavou práci si budou najímat neziskovky, které budou nálepkovat, bonzovat a pronásledovat nevhodné názory. Maďarský model v bruselské úpravě.

— Dalibor Balšínek (@balsinek) [December 27, 2022](#)

Podle europoslance Jana Zahradila (ODS) je celý boj proti dezinformacím ve skutečnosti tažení vnitra a zpravodajců za zvýšení vlastních pravomocí. Šéfredaktor Týdeníku Echo a internetového deníku Echo24 Dalibor Balšínek nazval vládní boj proti dezinformacím „tažením proti svobodě projevu“.

Celý boj proti „dezinfo“ je ve skutečnosti hlavně tažením části státní byrokracie (MV, zpravodajci atd.) za zvýšení vlastních pravomocí a rozpočtů, zcela dle Parkinsonových/Murphyho zákonů. V současné paranoidní atmosféře agentománie k tomu cítí šanci.
Je třeba se tomu postavit.

— Jan Zahradil (@ZahradilJan) [December 29, 2022](#)

Regulaci pravidel pro fungování médií prosazuje na evropské úrovni skrze nařízení i česká místopředsedkyně Evropské komise Věra Jourová. Hovoří o ní jako o „evropské digitální revoluci“. „Cílem evropské digitální revoluce je, že chceme, aby internet byl slušné místo pro pobyt občanů, protože oni se nám tam jaksí nastěhovali. Zároveň chceme internet, kde nebudou ‚digitální bohové‘, kteří by rozhodovali, co je pravda a co je lež. Proto ta regulace přináší pravidla, podle kterých by se měli řídit i majitelé digitálních platforem,“ řekla v rozhovoru pro [iRozhlas.cz](#).

[ZDROJ](#)